

บทความทางวิชาการ เรื่องการพัฒนาเด็กพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมและเทคนิคจัดการเรียนรู้

โดยนายภาณุพงศ์ รัตนตระกูล

เด็กพิการมีหลายประเภท แต่ละประเภทก็มีข้อจำกัด และบุคลิก ลักษณะแตกต่างกัน เด็กพิการที่มีความบกพร่องต้องการความช่วยเหลือ บำบัด ฟันฟู จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อจะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น โดยเร็ว ซึ่งการช่วยเหลือนั้นเรียกว่าการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม หรือ (EI) เป็นการช่วยเหลือให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาตรงตามเป้าหมาย และเต็มศักยภาพ การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนั้นต้องอาศัยความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชน ที่เอื้อเพื่อช่วยเหลือกันเช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ต้องอาศัย ครูสอนพูด พ่อแม่พูดกับลูกบ่อย ๆ เพื่อนบ้านเล่นกับเด็กโดยพูดคุยด้วย ก็เป็นการร่วมมือในการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก หรือเด็กพิการทางร่างกาย ฝึกโดยนักวิชาชีพทำของเล่นจากไม้กระตุ้นพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ต้องอาศัยแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) แผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวและชุมชน (IFSP)แผนการสอนรายบุคคล(IIP)ซึ่งเป็นแผนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการที่วางไว้ตามหลักสูตร พัฒนาการของเด็กพิเศษ ส่วนใหญ่จะล่าช้าและมีปัญหามากกว่าเด็กปกติ เพราะเด็กมีความจำกัดในการพัฒนาเช่นสายตามองไม่ชัดเจน หูได้ยินไม่ชัดเจน ระดับสติปัญญาต่ำกว่าปกติหรือสมาธิไม่นิ่ง ครูและผู้ปกครองต้องดูแล ช่วยเหลือตรงตามความต้องการพิเศษ และต้องเชื่อว่าเด็กสามารถพัฒนาได้ แม้บางคนต้องใช้ทักษะ เวลา และความอดทนอย่างมากก็ตาม ความร่วมมือร่วมใจในการอาสาพัฒนาเด็กพิการเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เด็กพิการพัฒนาขึ้น

ถ้าครู ผู้ปกครอง และชุมชนริบให้ความช่วยเหลือฟันฟูพัฒนาการเร็วเท่าใดก็จะเป็นผลดีต่อเด็กมากเท่านั้น แนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กออทิสติก แนวคิดการสร้างเสริมประสบการณ์ (Activity – based-learning) เป็นเทคนิคการสอนประเภทหนึ่ง เน้นพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน อีกเทคนิคหนึ่งคือการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ บูรณาการการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมหลายรูปแบบให้เด็กเล่น ได้มีส่วนร่วม อาจมีการสำรวจ และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยมี กิจกรรมที่สามารถจัดให้เด็กพิการได้ ได้แก่

1. กิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนสร้างกิจกรรมให้ผู้เรียน เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากทำ ครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำ
2. ใช้วัสดุในการทำกิจกรรมให้หลากหลาย ผู้เรียนได้รับความรู้ผ่านการลงมือทำจริง ปฏิบัติจริง เรียนจากของจริง ครูอาจใช้ภาษาเช่น ถ้วย แก้ว ชาม และวัสดุ เช่น น้ำ ถั่ว กระจุก ข้าวสาร
3. จัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้จากโลกรอบตัวด้วยการเล่น ผ่านกิจกรรมทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม อารมณ์ และสติปัญญา

4. การสังเกต การใช้ภาษา การตอบสนอง กิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้สัมผัส จับต้อง ดัดแปลง ทำการทดลอง ด้วยตนเองให้ผู้เรียนได้เห็นภาพ ได้ยิน ได้ฟัง ควรใช้ภาษาที่เป็นแง่บวก ในการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้

เทคนิคที่ช่วยสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเสริมประสบการณ์

1. การวิเคราะห์งาน ครูจะแบ่งกิจกรรมหรืองานใดงานหนึ่งเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ให้เด็กทำ
2. การกระตุ้นให้เด็กทำตาม เป็นการกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรม เมื่อเด็กทำได้ก็ลดการกระตุ้นลง
3. การจัดสภาพแวดล้อม ให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้ เช่น จัดโต๊ะ จัดตารางเวลาในการเรียน
4. การปรับพฤติกรรม บางครั้งผู้เรียนมีปัญหาพฤติกรรม ต้องใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ
5. การสอนโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นสื่อกระตุ้นความสนใจ ซึ่งมีประโยชน์สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เอกสารอ้างอิง

เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์สำหรับนักเรียนออทิสติก

กลุ่มวิจัยและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทาง

สติปัญญา(กลุ่มฝึกได้) กลุ่มวิจัยและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาสำหรับคน

พิการ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ